RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

nr. 52.971 van 18 april 1995
in de zaak A. 61.554/X-4628.

Gemeenteraadsverkiezing van 9 oktober 1994 te TEMSE

In zake : Gaston HOSKENS,
wonende te TEMSE,
Hoogkamerstraat 225.

D E R A A D V A N S T A T E, Xe K A M E R,

Gezien het verzoekschrift dat Gaston HOSKENS, verkozen gemeenteraadslid bij de gemeenteraadsverkiezing te Temse van 9 oktober 1994, op de lijst nr. 14 GEMBEL, op 22 december 1994 heeft ingediend om in hoger beroep te komen van het besluit, genomen op 14 december 1994, waarbij de bestendige deputatie van de provincieraad van Oost-Vlaanderen hem van zijn mandaat van gemeenteraadslid vervallen verklaart;

Overwegende dat de vormvereisten voorgeschreven bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 15 juli 1956, gewijzigd bij koninklijke besluiten van 16 september 1982 en 28 oktober 1994, tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State in geval van beroep als bedoeld bij artikel 76bis van de gemeentekieswet, werden nageleefd;

Gezien het administratief dossier;

Gezien het verslag opgemaakt door Auditeur F. DE BUEL;

Gelet op de beschikking van 26 januari 1995 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 6 februari 1995;

Gelet op de kennisgeving aan partijen van de beschikking tot vaststelling en van het verslag;

Gehoord het verslag van Staatsraad A. BEIRLAEN;

Gehoord het eensluidend advies van Auditeur F. DE BUEL;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Over de gegevens van de zaak.

Overwegende dat de gegevens van de zaak als volgt kunnen worden samengevat :

1.1. Bij de op 9 oktober 1994 te Temse gehouden gemeenteraadsverkiezing wordt Gaston HOSKENS verkozen op de lijst nr. 14 GEMBEL.

1.2. Met een op 18 november 1994 gedagtekend bezwaarschrift dient Magda DE MEYER, verkozen kandidaat op de lijst S.P., nr. 11, als "lijsttrekker SP-Temse en volksvertegenwoordiger", op briefpapier van de Vlaamse Raad bij de bestendige deputatie van de provincieraad van Oost-Vlaanderen een bezwaar in tegen de verkiezing van Gaston HOSKENS tot gemeenteraadslid.

1.3. Voornoemd bezwaarschrift wordt door de provinciegriffier op 22 november 1994 in ontvangst genomen en luidt als volgt :

"AANGETEKEND
Temse, vrijdag 18 november 1994
Aan Dhr. Griffier van de Provincie Oost-Vlaanderen
Gouvernementstraat 1
9000 GENT
Geachte Heer Griffier,

Met dit schrijven wensen wij bij U officieel bezwaar in te dienen tegen de partijen VLD, VU, GEMBEL en WOW, die voor de voorbije gemeenteraadsverkiezingen van 9 oktober 1994 binnen de wettelijke termijn geen aangifte van hun verkiezingsuitgaven bij de hoofdgriffier van de Dendermondse rechtbank indienden.

Op 14 november ll. (in de namiddag) boden wij ons aan op de rechtbank om de verkiezingsuitgaven in te kijken. Op dat moment konden wij voor onze gemeente enkel onze eigen uitgaven (SP) en die van het Vlaams Blok, de CVP en AGALEV in de map van Temse terugvinden. Dit werd samen met ons geconstateerd door Dhr. Hoofdgriffier. Op die manier was het voor ons onmogelijk om te controleren of de campagne van de partijen VLD, VU, GEMBEL en WOW wel voldeden aan de nieuwe wet op de verkiezingsuitgaven.

Wij vragen U dan ook met aandrang om hen te sanctioneren omdat zij hun verkiezingsuitgaven niet indienden en om hen alsnog aan te manen om de aangifte te doen. Wij vragen meteen ook of U ons kan verwittigen als de aangiften alsnog ingediend worden én of wij dan ook de nodige tijd krijgen om alsnog die aangiften in te kijken. U kan begrijpen dat wij dan ook meteen een termijnsverlenging vragen om eventuele klachten in te dienen tegen de inhoud van die aangiften".

1.4. Op vraag van 25 november 1994 van de bestendige deputatie, bevestigt de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde, op 28 november 1994, dat "door de lijst GEMBEL geen aangiften werden ingediend".

1.5. De bestendige deputatie vraagt verzoeker, op 30 november 1994, om een "verantwoording te vernemen voor dit verzuim".

1.6. Piet VAN DYCKE, secretaris en behoorlijk gemandateerde van de lijst GEMBEL, antwoordt, op 6 december 1994, aan de bestendige deputatie dat "gezien onze partij niet over een nationaal bestuur beschikt, dat ons had kunnen inlichten over de verplichting een uitgavenstaat neer te leggen aan de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde en gezien het feit dat voor ons de enige bron van inlichting hierover enkel het Belgisch

Staatsblad van 30-08-94 betrof, bieden wij U onze verontschuldigingen aan voor dit verzuim".

In voornoemde brief wordt tevens een zogenaamd "uitgebreid verslag" gegeven van de verkiezingsuitgaven van de lijst GEMBEL en van de individuele kandidaten.

1.7. Op 9 december 1994 ontvangt de hoofdgriffier van de Rechtbank van Eerste Aanleg, te Dendermonde, een brief van Piet VAN DYCKE met dezelfde inhoud als de brief van 6 december 1994.

1.8. In zitting van 14 december 1994 stelt de bestendige deputatie het besluit vast, van hetwelk verzoeker bij de Raad van State in hoger beroep komt.

Dit besluit luidt, als volgt :

"...

De gegevens van de zaak doen zich als volgt voor.

1. Wat de ontvankelijkheid betreft

Het bezwaarschrift is ontvankelijk ratione personae en rationae temporis vermits :

a. de verzoekende partij kandidaat was en dus de vereiste hoedanigheid bezit, overeenkomstig artikel 74 van de wet;

b. het tijdig werd ingediend. Het proces-verbaal van het hoofdstembureau werd immers afgesloten op 9 oktober 1994.

Het bezwaarschrift vermeldt de identiteit en de woonplaats van de verzoekster.

Het voorwerp.

a. De verzoekende partij vraagt in de eerste plaats de sanctionering van de lijsten V.L.D., V.U., GEMBEL en W.O.W. wegens de niet-aangifte van hun verkiezingsuitgaven binnen de wettelijke termijn, overeenkomstig artikel 23 par. 2 van de gemeentekieswet. Dit artikel bepaalt in een tweede en een derde lid dat de lijstaanvoerder binnen de dertig dagen na de verkiezingen de uitgaven voor de verkiezingspropaganda van de lijst dient aan te geven. De aangifte moet worden ingediend bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg binnen het rechtsgebied van hetwelk de gemeente gelegen is.

Overeenkomstig artikel 74 bis par. 2 van de gemeentekieswet kan de Bestendige Deputatie een lijstaanvoerder van een gemeentelijst van zijn mandaat vervallen verklaren, indien hij de bepalingen van artikel 23 par. 2 niet naleeft.

Uit het dossier blijkt dat er voor de lijsten V.U. en W.O.W. geen personen verkozen werden. De vraag om sanctionering van de lijstaanvoerders van voornoemde partijen is dan ook onontvankelijk. Voor de lijst-aanvoerders van de V.L.D. en de lijst GEMBEL is het verzoek wel ontvankelijk, vermits zij verkozen werden als gemeenteraadslid. De verzoekende partij vraagt m.a.w. in eerste instantie de vervallenverklaring van hun mandaat van respectievelijk de heer Marc CORDEEL en de heer Gaston HOSKENS.

b. De verzoekende partij vraagt verder dat de Bestendige Deputatie de betrokkenen zou aanmanen alsnog aangifte te doen, indien dit zou gebeuren hen hiervan in kennis te stellen, hen de nodige tijd te geven de aangifte in te kijken en tevens verlenging van termijn toe te staan.

Dit onderdeel van het bezwaar is onontvankelijk. De Bestendige Deputatie is immers terzake onbevoegd.

2. Ten gronde.

Ter staving van de vraag om sanctionering stelt de verzoekende partij dat, toen ze zich op 14 november op de rechtbank aanmeldde om de verkiezingsuitgaven in te kijken, ze enkel de eigen uitgaven (van de S.P.-lijst) en die van het Vlaams Blok, de C.V.P. en AGALEV in de map van Temse kon terugvinden. Dit werd samen met de verzoekende partij geconstateerd door de hoofdgriffier. Op die manier was het onmogelijk te controleren of o.m. de partijen V.L.D. en GEMBEL wel voldeden aan de nieuwe wet op de verkiezingsuitgaven.

Bespreking.

1. Vervallenverklaring van de heer Marc CORDEEL van zijn mandaat.

Uit een schrijven, uitgaande van de Voorzitter van de rechtbank van 1ste aanleg te Dendermonde d.d. 28 november jl. en het een aanvullend schrijven van de hoofdgriffier aldaar d.d. 30 november jl. blijkt dat de aangifte van de uitgaven van de lijst V.L.D. werden neergelegd op 9 november 1994.

Dit onderdeel van het bezwaar is derhalve onge-grond.

2. Vervallenverklaring van de heer Gaston HOSKENS van zijn mandaat.

Uit hetzelfde schrijven van de voorzitter van de rechtbank blijkt dat door de lijst GEMBEL aanvanke-lijk geen aangifte was ingediend, althans niet tot 28 november 1994.

Aan de heer Gaston HOSKENS werd, met verwijzing naar de geformuleerde klacht, en naar bovenvernoemd schrijven, verantwoording gevraagd voor dit verzuim.

In een schrijven van 6 december 1994 werd door de heer Piet VAN DYCKE, secretaris van de partij GEMBEL, namens deze partij, als verantwoording voor het verzuim van de neerlegging gegeven het feit dat de partij niet over een nationaal bestuur beschikt, dat haar had kunnen inlichten over de verplichting een uitgavenstaat neer te leggen op de rechtbank van

eerste aanleg. De enige bron van inlichtingen in deze aangelegenheid was het Belgisch Staatsblad.

Vervolgens werd in bovenvernoemd schrijven aangifte gedaan. Het blijkt dat de totale uitgave voor de lijst 78.010 fr. bedraagt. Deze uitgave heeft uitsluitend betrekking op rubriek 1 volgens het modelformulier, met name 'uitgaven en financiële verbintenissen betreffende de dienstprestaties of leveringen met het oog op de mededeling van mondelinge, schriftelijke auditieve en visuele boodschappen'.

Naar aanleiding van dit schrijven van 6 december 1994 werd nogmaals navraag gedaan aangaande de aangifte van de verkiezingsuitgave door de lijst GEMBEL bij de rechtbank van 1ste aanleg te Dendermonde.

De hoofdgriffier aldaar bevestigt op 12 december 1994 per fax. dat aangifte werd gedaan door de lijst GEMBEL op 9 december 1994. De uitgavenstaat van de lijst GEMBEL werd bijgevoegd.

De cijfergegevens hiervan zijn identiek aan deze vervat in de brief van 6 december 1994 aan de Bestendige Deputatie.

Gezien het voorgaande, stelt de Bestendige Deputatie derhalve vast dat laattijdig aangifte werd gedaan en dat er derhalve een inbreuk gepleegd werd op artikel 23 par. 2 van de gemeentekieswet. Ze acht deze inbreuk voldoende zwaarwichtig om een vervallenverklaring te wettigen.

Het verzoek is derhalve gegrond.

...

OP GROND VAN WAT VOORAFGAAT KOMT DE BESTENDIGE DEPUTATIE TOT VOLGEND BESLUIT :

Artikel 1.

Het bezwaar is ontvankelijk wat de vraag tot vervallenverklaring van hun mandaat betreft van de heren Marc CORDEEL en Gaston HOSKENS en onontvankelijk voor het overige.

Artikel 2.

Het verzoek tot vervallenverklaring van de heer Marc CORDEEL van zijn mandaat is ongegrond.

Artikel 3.

Het verzoek tot vervallenverklaring van de heer Gaston HOSKENS van zijn mandaat is gegrond.

Artikel 4.

Gaston HOSKENS wordt van zijn mandaat als gemeenteraadslid vervallen verklaard.

Artikel 5.

Het proces-verbaal van het hoofdstembureau van Temse, houdende de vaststelling van de zetelverdeling tussen de lijsten en de rangorde van de raadsleden en hun opvolgers, zoals gewijzigd in zitting van 16 november 1994, wordt voor het overige juist bevonden".

2. Over de grond van de zaak.

2.1. Overwegende dat verzoeker aanvoert hetgeen volgt :

"IV. MOTIEVEN TER STAVING VAN HET VERZOEK TOT NIETIGVERKLARING.

a. Onwetendheid nieuwe wetgeving.

Ondergetekende zetelt sedert 1983 onafgebroken in de Gemeenteraad, als verkozene voor de lijst Gemeentebelangen. Na twaalf jaar mag worden gesteld dat gewenning is ingetreden. Deze gewenning is positief wat betreft het functioneren als raadslid zelf, waarin hij zich waardig en met respect voor de instellingen en democratische werkingsprincipes heeft gedragen.

Deze gewenning houdt ook het risico van onachtzaamheid in, zeker voor iemand die, zoals verzoeker, werkt zonder de waakzame bescherming van nationaal georganiseerde koepelstrukturen. In deze context is de kans dat een strikt lokaal opererende partij zoals GEMBEL iets over het hoofd ziet, of niet op zijn juiste waarde weet in te schatten, veel groter. Dit is zonder meer het geval voor wat betreft de wet d.d. 7 juli 1994 op de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, zoals verschenen in het Belgisch Staatsblad van 16 juli 1994.

b. Morele en psychologische intimidatie.

Het bezwaar bij de Bestendige Deputatie werd op 18 november ingediend door mevrouw Magdalena DE MEYER, herverkozen raadslid van de gemeenteraad en lijsttrekster van de SP van Temse.

Ondanks het feit dat het belang dat zij in deze aangelegenheid aanvoert uitsluitend van gemeentelijke aard is, stelt zij haar bezwaarschrift middels een hoofding van de Vlaamse Raad, hetgeen als ambtsmisbruik moet worden aangemerkt.

Het is duidelijk dat dit misbruik een morele en psychologische intimidatie beoogt van de instantie die recht moet spreken, doordat de terkortkoming die door GEMBEL wordt gemaakt en niet wordt ontkend, een grotere dimensie wordt gegeven en mogelijks tot zwaardere bestraffing heeft geleid dan in redelijkheid mocht worden verwacht.

Als lid van de wetgevende Kamers is het de taak van elke volksvertegenwoordiger de totstandkoming van wetten te benaarstigen. Het past dan ook niet dat mevrouw DE MEYER via de hoofding 'Vlaamse Raad' een extra cachet van behoedster der wetten aan haar bezwaarschrift wil geven.

Verzoeker laakt deze werkwijze.

c. Onwetendheid versus schuldig verzuim.

Verzoeker geeft toe niet tijdig tot aangifte van de verkiezingsuitgaven te zijn overgegaan, om reden zoals aangegeven onder IVa. Hij wenst te beklemtonen dat zulks niet het gevolg was van gemakzucht, en nog minder van het verdoezelen van dubieuze gegevens. Zijn goede intenties staan derhalve haaks op elke vorm van schuldig verzuim, waarbij wetens en willens bepaalde gegevens worden verzwegen en minstens misleidend voorgesteld. Verzoeker beroept zich hierop ter verontschuldiging van zijn onachtzaamheid, en vestigt er nadrukkelijk de aandacht op dat voor de toepassing van de in artikel 12 § 1 van de wet d.d. 7 juli 1994 voorziene strafbepalingen, de bewuste overtreding der grensbedragen is vereist.

d. De letter en de geest van de wet.

In toepassing van de wet van 16 juli 1994 was het toelaatbaar maximum voor de lijst-uitgaven bepaald op 695.320 frank, terwijl het maximumbedrag per kandidaat werd begrensd op 54.456 frank, gegeven de 18.152 ingeschreven kiezers voor de gemeenteraadsverkiezingen.

De concrete uitgaven in dit verband van GEMBEL bleven beperkt tot 78.010 frank voor de lijst, en 55.003 frank voor de verkozen kandidaat. Ten aanzien van de verkozene is er aldus sprake van een overschrijding van het toegemeten budget met 547 frank, terwijl de lijstuitgaven nauwelijks 11,2 % belopen van het toegelaten bedrag. Aldus weze duidelijk dat, los van de termijn voor aangifte der bedragen, verzoeker zich naar inhoud en doel van de wet als een voorbeeldig kandidaat heeft gedragen. Deze stelling wint nog aan kracht als men weet dat het wettelijk perfect mogelijk is het overschreden persoonlijk bedrag door te schuiven naar de rekening van de lijst-uitgaven.

e. Dicrepantie tussen verzuim en strafmaat.

Gelet op het gegeven onder IVc, moet worden vastgesteld dat de uitspraak van de Bestendige Deputatie, houdende vervallenverklaring van het mandaat van Gaston HOSKENS, in geen enkele verhouding staat tot het gewicht der feiten. Het wezen van de wet, met name de beperking van de verkiezingsuitgaven, is helemaal niet overtreden. De overschrijding van de termijn inzake neerlegging vormt een inbreuk op een vormvereiste, die een andere strafmaat verdiende dan de vervallenverklaring van het mandaat. Aldus is er sprake van een flagrante discrepantie tussen de onbetwiste overtreding en de strafmaat.

f. Rechtsgevoel versus democratische wil bevolking.

Velen hebben de mond en de pen vol over de veruitwendiging van de gemeenteraadsverkiezingen als opperste democratische uitingsmiddel van de bevolking ten aanzien van zijn bestuurders. En ook al is het gepast dat vergrijpen - hoe licht ook - jegens de

wetgeving worden bestraft, toch zou het bekrachtigen van de bestreden beslissing een aanfluiting betekenen van elk rechtsgevoel. Aanvechtbare juridische spitstechnologie zou het halen op de wil van de bevolking";

2.2.1. Overwegende dat verzoekers argument niet kan bijgetreden worden als zou hij "onwetend" geweest zijn over het bestaan van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn en deze wet "niet op zijn juist waarde zou hebben ingeschat"; dat immers eenieder en derhalve ook verzoeker geacht wordt de wet te kennen; dat verzoeker zich bovendien moet herinneren dat hij er zich, in zijn akte van bewilliging van 10 september 1994, als kandidaat, toe verbonden heeft "de wetsbepalingen inzake beperking en controle van de verkiezingsuitgaven na te leven en deze uitgaven aan te geven"; dat hij, via zijn oproepingsbrief als kiezer, nogmaals attent werd gemaakt op de voornoemde verplichtingen; dat verzoeker derhalve niet vermag te stellen dat hij "onwetend" was in verband met het bestaan van de voormelde wet van 7 juli 1994 of deze "niet op zijn juist waarde heeft weten in te schatten";

2.2.2. Overwegende dat verzoeker terecht het feit laakt dat Magdalena DE MEYER, lijsttrekster van de SP van Temse, haar klacht van 18 november 1994 bij de bestendige deputatie tegen verzoekers verkiezing ingediend heeft op briefpapier onder de hoofding "Vlaamse Raad"; dat dit op zichzelf laakbaar feit echter niet kan leiden tot de door verzoeker gevorderde vernietiging van de beslissing van de bestendige deputatie van 14 december 1994; dat verzoeker niet in het minst aantoont dat de bestendige deputatie dusdanig moreel en psychisch geïntimideerd zou geweest zijn door de zet van Magdalena DE MEYER dat zij niet onafhankelijk zou kunnen

geoordeeld hebben over de tegen verzoeker gerichte klacht;

2.2.3. Overwegende dat de in artikel 74bis, § 2, van de gemeentekieswet bedoelde sanctie van de vervallenverklaring geen strafrechtelijke sanctie is, zodat terzake niet moet worden nagegaan of verzoeker al dan niet opzettelijk, of wegens schuldig verzuim of uit onwetendheid de bepalingen van de artikelen 3 of 7 van de voormelde wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn en/of artikel 23, § 2, van de gemeentekieswet heeft overtreden;

2.2.4. Overwegende dat verzoeker niet betwist dat, zowel de uitgaven voor de lijst als voor zijn persoonlijke campagne, bijna één maand te laat werden ingediend, namelijk op 9 december 1994, bij de Rechtbank van Eerste Aanleg en dan nog op vraag om verantwoording vanwege de bestendige deputatie; dat deze overtreding volstaat om verzoeker vervallen te verklaren; dat verzoeker bovendien toegeeft zijn uitgaven, als kandidaat, te hebben overschreden, weliswaar slechts met de som van 547 fr.; dat verzoekers stelling als zou "het perfect mogelijk (zijn geweest) het overschreden persoonlijk bedrag door te schuiven naar de rekening van de lijstuitgaven", indien dit wel degelijk mogelijk zou zijn geweest, niet ter zake is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Het beroep wordt verworpen.

Artikel 2.

Bevestigd wordt het besluit van de bestendige deputatie van de provincieraad van Oost-Vlaanderen genomen op 14 december 1994 waarbij Gaston HOSKENS vervallen wordt verklaard van zijn mandaat van gemeenteraadslid van Temse.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op achttien april 1900 vijfennegentig, door de Xe kamer, die was samengesteld uit :

de HH.	G. BAETEMAN,	voorzitter van de Raad van State,
	A. BEIRLAEN,	staatsraad,
	R. STEVENS,	staatsraad,
Mevr.	S. DOMS,	griffier.

De griffier, **De voorzitter,**

S. DOMS. **G. BAETEMAN.**